

Kvinnors företagande hett ämne för året

Från kvinnors företagande i glesbygder till den nationella strategin för regional konkurrenskraft. Bredd i uppdragen präglar Glesbygdsverkets arbete 2008.

Förra årets uppmärksammade studie av solo- och mikroföretag i gles- och landsbygder finns med i bakgrunden när kvinnors företagande hamnar i fokus under 2008.

Arbetet handlar om att identifiera möjligheter och hinder för kvinnors företagande i gles- och landsbygder samt föreslå åtgärder. Det ska vara klart den 15 juni 2008.

STRATEGI 2007–2013

Glesbygdsverket ska under året medverka i genomförandet av en nationell strategi för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013, som regeringen initierat.

Mer konkret blir det när Glesbygdsver-

ket ska identifiera möjligheter och hinder för tillväxt och utveckling i ett strategiskt handlingsprogram för att stärka utvecklingskraften på landsbygden. Förslag till åtgärder lämnas löpande till Näringsdepartementet.

VAD ÄR LANDSBYGD?

Två delar i detta handlingsprogram är uppdrag om metoder för att beskriva landsbygd samt omvärldsanalys av landsbygdsutveckling. Det första handlar om att ta fram en kunskapsöversikt som belyser landsbygdsbegreppet ur olika perspektiv och ska vara färdigt senast den 31 mars 2008.

Spaning på hur andra länder arbetar med landsbygdsutveckling kommer att

göras i en omvärldsanalys av landsbygdsutveckling. I uppdraget, som ska vara klart den 31 mars 2008, ingår även att kartlägga befintliga sammanställningar om landsbygdsforskning och göra en samlad kunskapsöversikt.

UTÖKADE TILLGÄNGLIGHETS- ANALYSER

Även i år gör Glesbygdsverket sin uppskattade årsbok om utvecklingen i Sveriges gles- och landsbygder. Materialet läggs också ut på verkets webbplats.

Arbetet med tillgänglighetsanalyser fortsätter också och utvecklas till att omfatta fler slags service, bland annat tillgången till drivmedel, taxi och bredband.

FOTO: FREDRIK HERRLANDER

Är det här landsbygd? Glesbygdsverket ska under året kartlägga olika metoder för att beskriva begreppet.

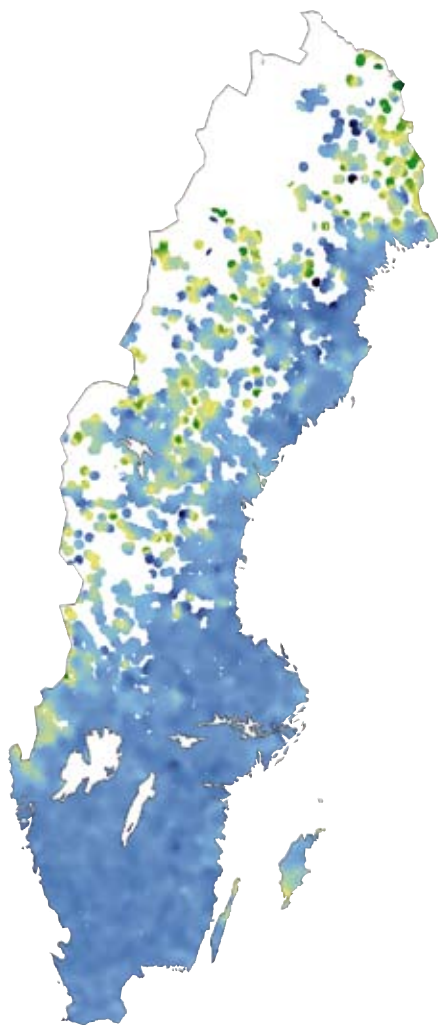
Glesbygdsverkets "kunder" nöjda

I slutet av 2007 gjorde Glesbygdsverket en undersökning bland verkets "kunder" – ett urval av dem som har kontakter med verket. Undersökningen gjordes för att få ett underlag för förbättring av verkets arbete och service.

Sammanlagt är 95 procent nöjda med Glesbygdsverkets arbete. Medel i liknande undersökningar i ofentliga organisationer brukar ligga på cirka 65 procent.

Positivt att notera är även att åtta av tio uppger att de har nytta av Glesbygdsverkets kunskap, material och utredningar.

Styrkorna i årets mätning är kunskapsutbyte och samverkan, kunskap och kompetens samt information. 90 procent av de tillfrågade har förtroende för Glesbygdsverket.

Mindre skillnader mellan mäns och kvinnors löner på landet

– Skillnaderna mellan mäns och kvinnors löner är mindre på landet än i övriga Sverige. Detta gäller främst i gles- och landsbygder i norr. Det säger Imber Råbock på Glesbygdsverket, som har tagit fram kartor för att visa hur skillnader i lön fördelar sig geografiskt i landet.

En förklaring är att löneläget generellt ligger lägre i dessa områden. Lönespannet är mindre och därför blir skillnaderna mindre.

GAMLA OCH NYA FAKTA

Att män generellt sett tjänar mer än kvinnor är ett väl känt faktum och att det finns löneskillnader i landet visar bland annat SCB:s jämställdhetsindex.

– Men realiteten att fördelningen är jämnare mellan könen i gles- och landsbygder i norr kvarstår och det är intressant att studera vilken betydelse detta har, säger Imber Råbock.

Kartorna finns på www.glesbygdsverket.se och presenterades på Landsbygdsriksdagen i Lycksele den 7-9 mars.

Landsbygdens advokat från England inspirerar Skandinavien

Dr. Stuart Burgess är ordförande för Glesbygdsverkets närmaste motsvarighet i England och utsedd av premiärministern till "Landsbygdens advokat". I februari besökte han Åre och talade på konferensen *Regionernas tillstånd*.

(CRC) är Glesbygdsverkets motsvarighet i England. Organisationen arbetar som Glesbygdsverket med kartläggningar och analyser och ger också ut en årsbok med en bred genomgång av utvecklingen på landsbygden inom olika sektorer.

FOTO: KLAS FRITZON

Dr. Burgess konstaterade att även om England är ett tätbefolkat land så finns ändå samma utmaningar för landsbygden där som i Sverige. Det handlar till exempel om utveckling av företagsamheten, om tillgänglighet till service i olika former, om infrastruktur och bredband.

LANDSBYGDSSÄKRING I PRAKTIKEN

Det var tredje gången ITPS arrangerade konferensen *Regionernas tillstånd* i samarbete med Glesbygdsverket och Nutek och denna gång även med Sveriges Kommuner och Landsting.

Commission for Rural Communities

Till detta kommer att CRC har en roll att följa upp att departement och myndigheter i sina beslut tar hänsyn till befolkningen på landsbygden, så kallat Rural Proofing (landsbygdssäkring).

SKANDINAVISK TURNÉ

I flera länder i Europa diskuteras just nu hur man kan utveckla metoder för landsbygdssäkring. Dr. Burgess besökte under sin skandinaviska resa Oslo för samtal med representanter för Kommunal- och regionaldepartementet och senare under veckan gjordes också ett besök på Regeringskansliet i Stockholm.

FOTOGRAF: INA SE

Fickfakta om Sveriges gles- och landsbygder

Hur många bor i gles- och landsbygder och vilka flyttar hit? Var bor kvinnor och var bor män? Hur lång väg har barnen till skolan och hur många livsmedelsaffärer finns det på landet? Det är några exempel på frågor som får svar i de korta fakta om Sveriges gles- och landsbygder som presenteras i denna broschyr i fickformat.

Innehållet är hämtat från Glesbygdsverkets två senaste årsböcker och fokuserar på befolkning, sysselsättning, utbildning och service.

Fakta om Sveriges gles- och landsbygder kan beställas eller laddas hem på www.glesbygdsverket.se.

Begränsade resurser för bred landsbygdsutveckling

Landsbygdsprogrammet stödjer främst de areella näringarna och struktur- och fonderprogrammen har större fokus på tillväxt och arbetstillfällen än tidigare. Därför finns en risk att mindre, men för landsbygden viktiga, projekt faller mellan stolarna. Det är Glesbygdsverkets slutsats efter en genomgång av ett antal aktuella regionala program.

INFRASTRUKTUR OCH SERVICE I SKYMANDAN

– Även om landsbygdsprogrammet omfattar mycket pengar så kan det inte betraktas som den enda lösningen för landsbygdens del, säger Annika Lidgren på Glesbygdsverket. För att landsbygden ska kunna bidra till den gemensamma tillväxten måste insatser genomföras på flera olika nivåer och av flera aktörer.

I nuvarande EU-program riskerar särskilt satsningar på service och infrastruktur i gles-, landsbygder och skärgårdar att hamna i skymundan.

ERFARENHETSUTBYTE VIKTIGT

Hanteringen av gles- och landsbygdsfrågor i regionala program och processer är ofta personberoende. Det är därför Glesbygdsverkets uppfattning att aktiviteter för erfarenhetsutbyte och samverkan är viktiga.

FOTO: LISA ENGSTROM

Annika Lidgren berättade om Glesbygdsverkets genomgång av landsbygden i de regionala programmen på det utvecklingsseminarium som hölls i Östersund i december 2007.

Regelbunden uppföljning kan ge regeringen en bild av utvecklingen och även tjäna som incitament för regionala aktörer att göra kontinuerliga förbättringar.

Rapporten *Landsbygden i de regionala programmen – aktuellt läge december 2007* finns att ladda ner på www.glesbygdsverket.se. Där finns även dokumentation från det sjätte utvecklingsseminariet, där dessa frågor diskuterades.

Norge studerar Glesbygdsverkets tillgänglighetsmodell

Hur arbetar Glesbygdsverket för att beskriva tillgänglighet till olika former av service? Det var frågan som föranledde

en delegation från Norge att stämma träff med svenska kollegor under konferensen *Regionernas tillstånd* i Åre i början av februari.

I Norge förbereds just nu en stortingsmeddelande där tillgänglighet är ett centralt tema. Glesbygdsverkets utredare Anders Dahlgren berättade om verkets plattform för tillgänglighetsstudier.

– Detta är intressant eftersom likvärdig tillgång till service är en viktig fråga i Norge, menade Bjørn Barvik, som arbetar på Kommunal- och regionaldepartementet i Oslo.

Förutom ytterligare tre representanter från departementet deltog även Halvor Holmli, chef för det så kallade Distriktsenteret som byggs upp i Norge under 2008. Det är en slags ”systemmyndighet” till Glesbygdsverket med liknande uppdrag.

FOTO: LISA ENGSTROM

Från vänster: Kerstin Wallin, generaldirektör på Glesbygdsverket, Lillian Hatling, Judith Kortgård och Bjørn Barvik från Kommunal- och regionaldepartementet i Oslo.

Praktiska exempel på lokalt samarbete

Samverkan mellan olika aktörer i ett län eller en region är viktig för att praktisk landsbygdsutveckling ska kunna ske. Glesbygdsverkets rapport *Exempel på samverkan kring lokal utveckling* visar hur samarbeten mellan länsbygderåd, lokala utvecklingsgrupper, kommuner och regionala myndigheter kan gå till.

– Om det finns lokala utvecklingsplaner underlättar det för kommuner och länsstyrelser/regioner när de ska ta fram kommunala och regionala strategier, och en mer sammanlänkad planeringskedja kan skapas, säger Gusten Windelhed på Glesbygdsverket.

Rapporten ger också praktiska exempel på hur lokala utvecklingsgrupper kan arbeta med lokala utvecklingsplaner. Som exempel studeras Västmanlands län och Heby kommun. Rapporten finns att hämta eller beställa på www.glesbygdsverket.se.

Nya teman för klickbara kartor på webben

Alla klickbara kartor på www.glesbygdsverket.se är nu uppdaterade med den senaste statistiken och det finns även tre nya kartteman från Årsbok 2007.

I årsboken redovisar Glesbygdsverket sverigekartor över tillgänglighet till kommunala och offentliga servicefunktioner. Kartorna belyser bland annat vilken betydelse apoteksombuden har för tillgängligheten till läkemedel, vilka områden som fått bättre respektive sämre tillgänglighet till närmaste dagligvarubutik samt områden där elever i grundskolan har längre än 1,5 mil till närmaste skola.

Nu finns kartor för dessa teman även på länsnivå, med möjlighet att synliggöra kommun- och FA-regiongränser.

FOTO: LISA ENGSTROM

LANDET SKA BLI MER TILLGÄNGLIGT

Anneli Sundström från Rese- och Turistnäringsen i Sverige talade om den första nationella rese-tjänsten – Hela Resan – på Glesbygdsverkets seminarium *Gles- och landsbygdenas tillstånd 2030* under konferensen *Regionernas tillstånd* i Åre i februari. Tjänsten ska göra Sverige tillgängligt för alla genom att vi bättre ska kunna nyttja den infrastruktur som finns. Dokumentation från seminariet finns på www.itps.se.

Det våras för det nordiska samarbetet

Vid en konferens i jämtländska Åkersjön nyligen drogs riktlinjer upp för ett gränslöst samarbetsprojekt som stöds både av svenska och norska regeringen. Det handlar om en satsning som kan bli början på ett djupare samarbete i något som skulle kunna bli en mittskandinavisk samkommun med Frostviken och Hotagen på svenska sidan och Röyrvik och Lierne på norsk sida.

SAMVERKAN FÖR UTVECKLING

Det vittnas om att det redan idag samarbetas när det gäller polis, räddningstjänst och sjukvård, men samarbetet skulle kunna utvecklas ytterligare och formaliseras inom till exempel skola och omsorg.

Samarbeten behövs i olika former inom olika områden, framför allt för att utveckla gles- och landsbygder.

Nu ska en förstudie göras. Ett råd till de församlade från en representant från norska Stortinget var dock att fokusera på några få viktiga frågor och inte försöka lösa allt på en gång. Det tror jag är ett gott råd.

Erfarenheter från Värmland och *Gränsprojektet Morokulien*

visar också att man kan lösa många frågor på lokal nivå utan att behöva koppla in de lagstiftande församlingarna i de båda länderna.

MACKDÖDEN BREDER UT SIG

Det våras även efter vägarna. I dessa tjällossningstider – i den mån det nu finns tjäle över huvudet taget – har bensinmacksdöden gjort sig påmind. Bensinbolagen planerar en strukturmöndring med nedläggningar av bensinstationer. Till detta kommer den fortsatta nedläggningen av dagligvaru-butiker.

Service till befolkningen i gles- och landsbygder påverkas i hög grad. Här finns all anledning att säkerställa landsbygdsbornas behov av både livsmedel och drivmedel.

På Näringsdepartementet pågår arbetet med en ny strategi för att stärka utvecklingskraften på landsbygden. Glesbygdverket bidrar med underlag till departementet och vi förutsätter att just servicefrågorna får en framskjuten placering i den kommande strategin.

Skärgårdsforum på Fejan

Årets *Nationella Skärgårdsforum* kommer att hållas på Fejan i Stockholms skärgård den 12-13 juni.

Skärgårdsforum är Glesbygdsvetkrets referensgrupp för myndigheter och organisationer som arbetar med skärgårdsfrågor och gruppen samlas en gång om året.

Klimatförändringar kräver beredskap på alla nivåer

Sverige kommer att påverkas kraftigt av klimatförändringarna och anpassningen till dem bör påbörjas redan idag. Den slutsatsen drar Klimat- och sårbarhetsutredningen i sitt slutbetänkande.

Glesbygdsvetkrets delar i sitt remissvar utredningens uppfattning att det trots osäkerheter är möjligt att använda huvuddragen i de klimatscenarier som presenteras som underlag för politiska beslut. Glesbygdverket är även positivt till utredningens förslag om att ge kommuner och länsstyrelser en central roll i arbetet, men framhåller att huvudansvaret för klimatpolitikens genomförande bör ligga i Regeringskansliet.

Småföretagande i landets glesare delar diskuterades i Örebro

I januari hölls konferensen *Småföretagsdagarna* i Örebro där Glesbygdverket presenterade rapporten *Starta, leva, växa – Solo- och mikroföretag i gles- och landsbygder* under en workshop. Rapporten är en bred kartläggningsstudie som tecknar en bild av de minsta företagen i de minst tillgängliga delarna av Sverige.

– Diskussionen berörde flera aspekter av utveckling, som hur den framväxande upplevelseekonomin kan påverka landsbygdens företag och synen på tillgänglighet. Möjlig korsbefrukning mellan traditionellt företagande och företagande inom den sociala ekonomin behandlades också, samt inflyttares betydelse för lokal utveckling, säger Jörgen Lithander på Glesbygdverket.

Visst material i studien kommer att ligga till grund för ett av Glesbygdsvetkrets regeringsuppdrag 2008, om kvinnors företagande i gles- och landsbygder.